

Beslut

Datum
2017-12-11

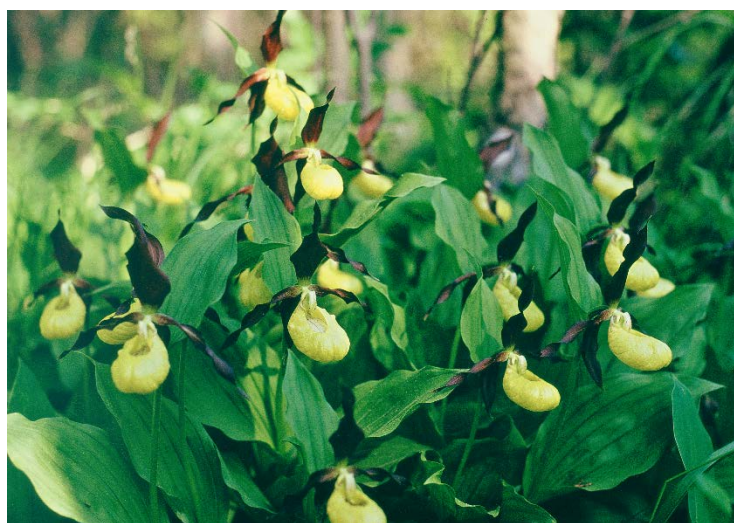
Dnr (anges vid skriftväxling)
511-2527-2017

Dossiernr
NVR 2046595

Beslut för bildande av naturreservatet Rosenbergsråkarna

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Rosenbergsråkarna
Natura 2000: Rosenbergsråkarna SE0720267
Kommun: Strömsund
Län: Jämtland
Väggkarta: 157 Dorotea
Lägesbeskrivning: 2 km norr om byn Bredkälén, ca 12 km väster om Strömsund
Centrumkoordinater: N: 7081617 E: 515614 (SWEREF99 TM)
Fastigheter: Ströms Ön 1:66 samt delar av Ströms Ön 5:61 och 5:15.
Ägare: Ströms Ön 5:15 och 5:61 ägs av enskilda markägare. Övrig mark av Staten genom Naturvårdsverket.
Förvaltare: Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal: 90,4 hektar varav 59,6 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	4
Föreskrifter	5
Skötselplan.....	7
Redogörelse för ärendet	7
Ärendets beredning	7
Synpunkter på förslaget till beslut	8
Länsstyrelsens bedömning	8
Naturvärdesinventeringar.....	9
Förenlighet med andra intressen	9
Konsekvensutredning.....	9
Upplýsningar	9
Bilagor.....	11

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Rosenbergsråkarna**

Syftet med naturreservatet

Syftet med Rosenbergsråkarnas naturreservat är att bevara och utveckla ett område av näringsrik granskog, kalkgranskog och löv- och gransumpskog, samt rikkärrkomplex med mestadels öppna ytor, men även skogbeväxta områden och mineralrika källor och källkärr. Syftet är samtidigt att bidra till att uppfylla de åtaganden som följer av att området är utpekad att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000, enligt Art- och habitatdirektivet.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet nås genom återställande av den naturliga hydrologin, hävd av rikkärren, samt extensivt skogsbete i den näringsrika granskogen. I övrigt fri utveckling. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Kalkgynnade mykorrhizasvampar, kärlväxter, mossor och insekter. Även mossor, lavar, svampar och insekter som lever av bark, död ved och/eller levande träd är artgrupper som särskilt ska beaktas.
- Intern beståndsdynamik i grandominerad naturskog med gamla träd, torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier.

Följande naturtyper och arter är utpekade enligt Natura 2000 och därmed prioriterade bevarandevärden för naturreservatet:

- Naturtyper: Rikkärr (7230), näringsrik granskog (9050), taiga (9010), skogsbevuxen myr (9740).
- Arter: Guckusko (1902), skogsrör (1948), trana (A127), spillkråka (A236), tretåig hackspett (A241), tjäder (A108).

Beskrivning av området

Naturreservatet är cirka 90 hektar stort och utgörs av ett kalkpräglad område. Det är beläget cirka två kilometer norr om byn Bredekälen och 12 kilometer väster om Strömsund. Höjden över havet varierar mellan 330 och 400 meter. Berggrunden består av kalksten och jordarterna är moiga moräner med torvmarkspartier. De södra delarna av naturreservatet domineras av äldre, örtrik granskog och kalkbarrskog med inslag av rikkärr, vilka delvis är trädbevuxna. Död ved förekommer sparsamt inom de skogbevuxna delarna. Naturreservatets norra del består i huvudsak av rikkärr, delvis öppna och delvis trädbevuxna. Där finns även några hektar lövsumpskog med glasbjörk, gråal och viden, samt en mindre del örtrik granskog med inslag av enstaka sälgar.

Fyra rikkärrområden, två i norra delen (totalt 35 hektar) och två i södra delen (totalt 12 hektar), har särskilt höga naturvärden. Mineralrika källor, flera med kalkutfällning, övergående i källbäckar finns spridda inom rikkärrområdena. Rikkärren utgörs av en mosaik av öppna kalkkärr, trädkärr och källor med inslag av fastare mark. Vegetationen i kärren är artrik och tydligt kalkgynnad med en mängd kalkindikerande arter. Guckusko /*Cypripedium calceolus* förekommer på ett flertal ställen inom naturreservatet. Området ingår i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.

En mer omfattande beskrivning finns i skötselplanen, bilaga 4, och en artförteckning med hotkategorier enligt rödlistan och vetenskapliga namn finns i bilaga 5.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, t ex vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro, eller spång,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. framföra motordrivet fordon i terräng,
6. dika, kulvertera dike, dämna, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
7. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
8. införa för området främmande växt- eller djurart,
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen, samt
10. placera ut saltstenar i anslutning till källor och fuktig-blöt mark.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

11. uppföra nya jaktorn,
12. dikesrensa.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla enligt vad som anges i karta, bilaga 1,
3. åtgärder för att återställa naturlig hydrologi och vegetation inom område som är markerat i karta, bilaga 1,
4. borttagande av igenväxningsvegetation och myrslätter i rikkärrsområden markerade i karta, bilaga 1,
5. skogsbete med de anordningar och åtgärder som behövs, inom områden markerade i karta, bilaga 1,
6. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte,
7. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. plocka och samla in arter av olika slag, med undantag för bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträäd eller annan död ved,
4. elda, annat än på särskilt angivna platser om sådana finns,
5. framföra motordrivet fordon i terräng.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ovan skall inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel enligt undantag i terrängkörningsförordningen (1978:594),
- c) att framföra motordrivet fordon i räddningstjänst och vid sjukfall,
- d) statliga tjänstemän att framföra motordrivet fordon i tjänsteärende,
- e) underhåll av befintligt jaktorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jaktorn med ett nytt,

- f) att transportera fälld björn, älg, hjort eller vildsvin med motordrivet fordon på fastmark.
- g) markägare och innehavare av särskild rätt att framföra terrängkoter på väl snötäckt mark i samband med tillsyn och annat nyttjande av marken (inklusive vid uttransport av fällt vilt),
- h) normalt underhåll av befintlig väg, markerad i karta bilaga 1, innebörden av normalt underhåll av väg förklaras i bilaga 3,

Skötselplan

Länstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

Områdets rikkärr inventerades 1998. Under 2007 pekades området ut att ingå i nätverket Natura 2000 enligt Art- och Habitatdirektivet. Länstyrelsen föreslog 2010 Rosenbergsråkarna som naturreservat. Efter godkännande från Naturvårdsverket 2011 kontaktades markägarna och informerades om planerna att bilda naturreservat. Efter flera gränsändringar i dialog med markägare kunde Lantmäteriet påbörja uppdraget att mäta in områdets gränser. Efter fastighetsbestämning och ytterligare en gränsändring färdigställdes uppdraget 2014.

En värdering av skogen i reservatet gjordes under 2014 och förhandling mellan berörda markägare och Naturvårdsverket avslutades 2014 då avtal om inträngsersättning tecknats. Uppdragen med värdering och förhandling har utförts av auktoriserade konsulter.

Den del av naturreservatet som ägdes av ett större skogsbolag har ingått i det så kallade ESAB-paketet (Ersättningsmark i Sverige AB) och ägs nu av Naturvårdsverket efter en större markbytesaffär, det så kallade ESAB-paketet (Ersättningsmarker i Sverige AB). ESAB-paketet grundades på regeringens proposition Förändrat uppdrag för Sveaskog AB (2009/10:169) då man beslutade att 100 000 hektar produktiv skogsmark skulle avstyckas från Sveaskogs markinnehav för att användas som ersättningsmark vid naturreservatsbildning på större markägares innehav. Markerna fördes därefter över från Sveaskog till

det nybildade ESAB, som ägs av Naturvårdsverket, för att använda till markbyten med bolagen.

Under 2017 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Två yttranden inkom under remisstiden, båda utan erinran.

Länsstyrelsens bedömning

Rosenbergsråkarna utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde. Kalkbarrskog och näringsrik granskog är prioriterade skogstyper enligt Nationell strategi för formellt skydd av skog från 2017. De olika skogsbiotoperna inom reservatet bildar tillsammans med de kalkrika våtmarkerna och sumpskogarna en för det jämtländska kambrosilurområdet representativ och värdefull naturmiljö. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skulle påtagligt skadas. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat. Naturreservat som skyddsform gör det möjligt att genomföra de skötselåtgärder som behövs för att utveckla områdets höga naturvärden.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att Rosenbergsråkarna har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen och att beslutet därmed bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Området är utpekad att ingå i Natura 2000, EU:s ekologiska nätverk av skyddsvärda naturområden. Sverige är därigenom skyldig att bevara de inom området förekommande naturtyper och arter som listas i EU:s Art- och habitatdirektiv, liksom de förekommande fågelarter som listats i EU:s Fågeldirektiv.

Naturvärdesinventeringar

Fyra mindre områden inom naturreservatet rikkärrinventerades av Länstyrelsen 1998. Alla fyra objekt (med ID 20F6F07, 20F6F09, 20F6F10 respektive 20F6F12 i inventeringen) fick efter inventering den högsta naturvärdesklassningen; klass 1. Rikkärr inom klass 1 är, enligt inventeringens klassificering, objekt med mycket höga naturvärden som bör bevaras för all framtid.

Förenlighet med andra intressen

Av naturreservatets 90 hektar är ett område på 63 hektar utpekad som riksintresse (enligt 3 kap 6§ miljöbalken) för naturvård. Enligt Miljöbalken ska dessa områden skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön, vilket gör att beslutet om naturreservat är förenligt med ovan nämnda riksintresse.

Gällande översiktsplan för Strömsunds kommun antogs 2014. Riksintresset för naturvård pekas ut i översiktsplanen, i övrigt anges ingen specifik markanvändning för det aktuella området. Fördjupad översiktsplan för vindkraft i Strömsunds kommun antogs 2009 och tillåter ingen vindkraft inom området där naturreservatet är beläget.

Länstyrelsen bedömer därmed att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoseas.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Uppllysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Östersundsposten och Länstidningen.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3§ miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),

- hundhållning enligt 16§ i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden, såsom Natura 2000, krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken.

Beslut i detta ärende har fattats av länsråd Susanna Löfgren. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även biträdande länsråd Bengt-Åke Strömquist, biträdande naturvårdschef Göran Gabling samt handläggare Lisa Linck, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Susanna Löfgren
(beslutande)

Lisa Linck
(föredragande)

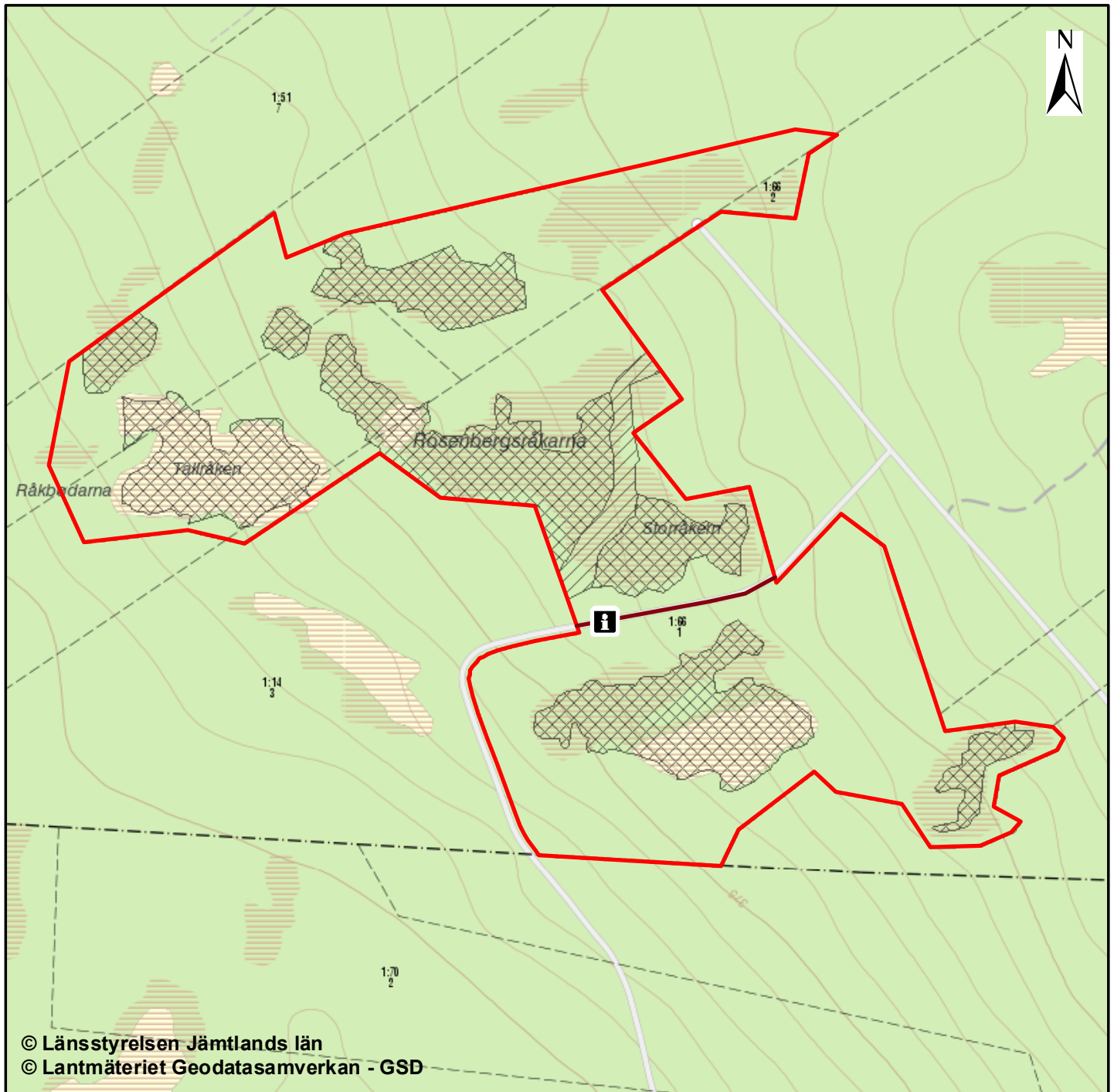
Beslutet godkänns av beslutande, föredragande tjänsteman och av samtliga deltagande, digitalt via beslutsfunktionen i ärendehanteringssystemet.

Bilagor

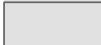

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Underhåll av väg
4. Skötselplan
- 4a. Skötselplankarta
5. Artförteckning

Naturreseptat Rosenbergsråkarna Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

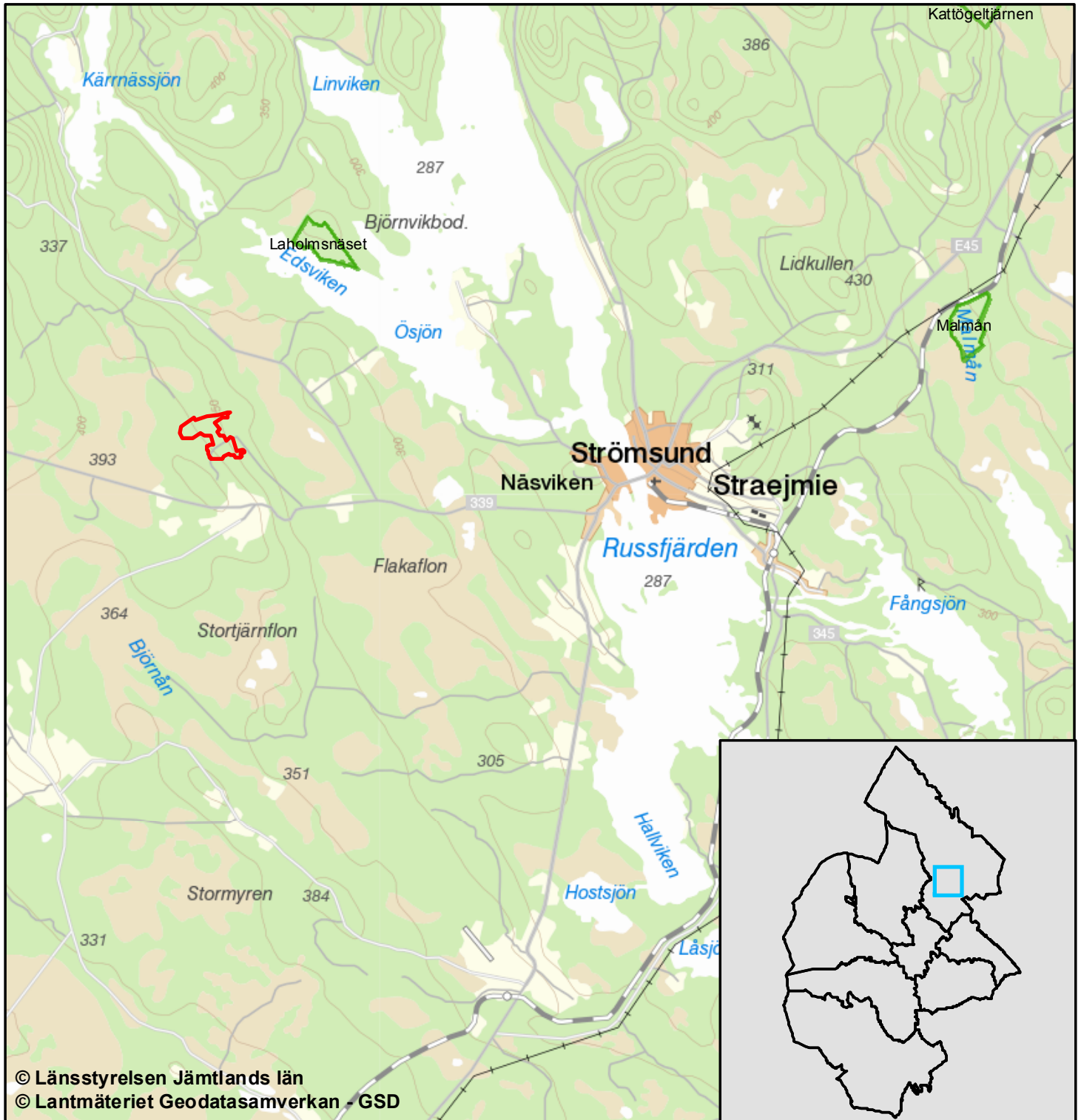
- Naturreseptatets gräns
- Väg som får underhållas
- Informationstavla
- A - Skogsbete
- B - Myrslåtter av rikkärr
- C - Återställande av hydrologi

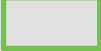
0 250 500 m

Skala 1:10 000

Naturreseptatet Rosenbergsråkarna Översiktskarta

- Naturreseptatets gräns
- Övriga naturreseptat

Skala 1:150 000

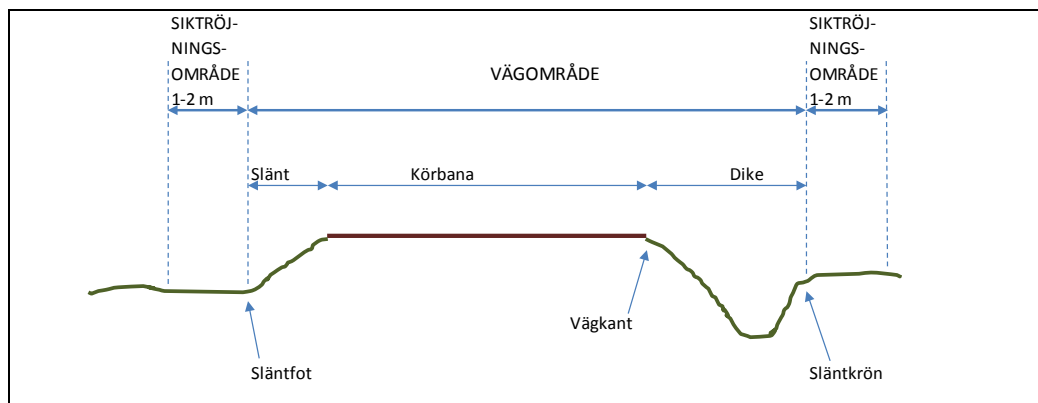

Underhåll av väg

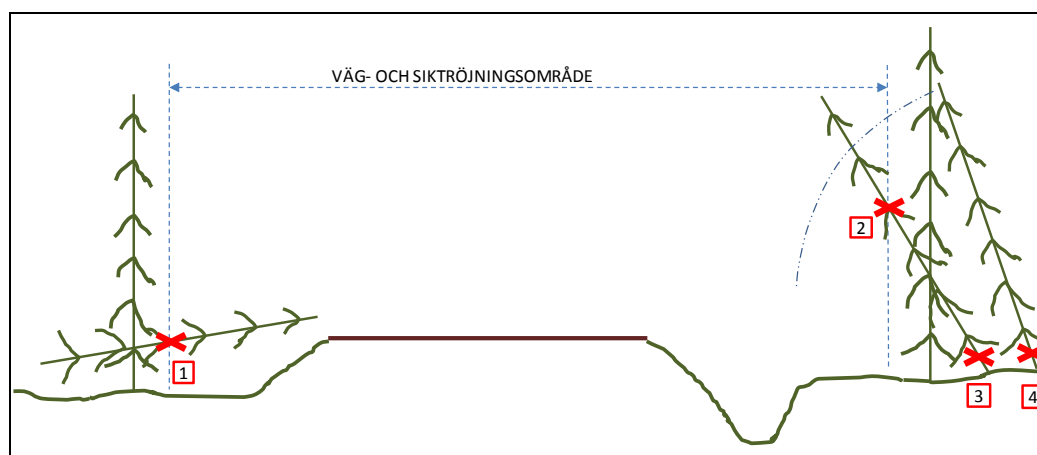
Utän hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande erforderliga åtgärder såsom till exempel dikning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

Utän hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar utanför vägområdet, inom det så kallade siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor.

Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utän hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa så kallade farliga kantträd med mera, i enligt med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1). Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att fällda och/eller kapade träd, delar av träd med mera, skall kvarlämnas i terrängen. Dock alltid utanför gräns till det så kallade siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, skall väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, det vill säga i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden med mera som naturreservatet syftar till att skydda.

Inför större arbeten, till exempel efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, ska länstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena.

Skötselplan för naturreservatet Rosenbergsråkarna

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL.....	2
Syfte.....	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	4
Natura 2000.....	4
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer (ÅGP).....	4
PLANDEL.....	5
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	5
Skötselområde A – Näringsrik granskog (61,7 hektar)	5
Skötselområde B – Rikkärr (26,7 hektar)	5
Skötselområde C – Dike/uträtad bäck (1,9 hektar).....	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden.....	6
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	7
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	7
Övriga uppgifter.....	7
Uppföljning	7
Tillsyn.....	7
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	8
Källförteckning	8

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med Rosenbergsråkarnas naturreservat är att bevara och utveckla ett område av näringsrik granskog, kalkgranskog och löv- och gransumpskog, samt rikkärrkomplex med mestadels öppna ytor, men även skogbeväxta områden och mineralrika källor och källkärr. Syftet är samtidigt att bidra till att uppfylla de åtaganden som följer av att området är utpekad att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000, enligt Art- och habitatdirektivet.

Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet nås genom återställande av den naturliga hydrologin, hävd av rikkärren, samt extensivt skogsbete i den näringsrika granskogen. I övrigt fri utveckling. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data

Naturreservatets namn	Rosenbergsråkarna
Län	Jämtland
Kommun	Strömsund
Fastigheter	Ströms Ön 1:66 samt delar av Ströms Ön 5:61 och 5:15.
Markägare	Staten via Naturvårdsverket samt enskilda markägare
Areal	90,4 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län
Natura 2000	Rosenbergsråkarna SE0720267

Områdesbeskrivning

Landskap och läge

Naturreservatet Rosenbergsråkarna är drygt 90 hektar stort och beläget i Strömsund kommun, cirka två kilometer norr om byn Bredkålen och 12 kilometer väster om Strömsund. Hela naturreservatet ingår i det europeiska nätverket för skyddade områden, Natura 2000.

Geologiska förhållanden

Naturreseptatet ligger inom den naturgeografiska regionen Jämtlands kambrosilurområde. Berggrunden består av kalksten och jordarterna är moiga moräner med torvmarkspartier. Området sluttar svagt åt öster och altituden varierar mellan 400 meter över havet ner till 330 meter över havet.

Skogen

De södra delarna av naturreseptatet domineras av äldre, örtrik granskog och kalkbarrskog med inslag av rikkärr, vilka delvis är trädbevuxna. Död ved förekommer sparsamt inom de skogbevuxna delarna. Även norr om vägen finns en hel del äldre, örtik granskog och kalkbarkskog. Delar av områdets skogsmark utgörs av kulturskog, det vill säga skog som avverkats och förnygrats och därmed inte har naturskogens strukturer med olikåldrighet, äldre trädskikt och förekomst av död ved.

Våtmarker

Den del av naturreseptatet som ligger norr om vägen utgörs i huvudsak av rikkärr, både öppna och delvis trädbevuxna. Där finns även några hektar lövsumpskog med glasbjörk *Betula pubescens*, gråal *Alnus incana* och viden *Salix sp.* Även söder om vägen finns ett större område som utgörs av öppna rikkärr omgivna av trädbevuxna rikkärr. Fyra av naturreseptatets rikkärr har särskilt höga naturvärden, två av dem belägna norr om vägen och två belägna söder om samma väg. Mineralrika källor, flera med kalkutfällning, övergående i källbäckar finns spridda inom rikkärrensområdena. Rikkärren utgörs av en mosaik av öppna kalkkärr, trädkärr och källor med inslag av fastare mark. Vegetationen är artrik och tydligt kalkgynnad med en mängd kalkindikerande arter, till exempel guckusko *Cypripedium calceolus* förekommer på ett flertal ställen inom naturreseptatet. Hydrologin i delar av våtmarkerna har påverkats av dikning.

Kulturhistoria

Skogen är äldre och har i många avseenden lämnats orörd. Plockhuggning har utförts i viss mån. Skogen med sin näringsrikedom och frodighet har med största sannolikhet betats tidigare. Det finns inga registrerade kultur- eller fornlämningar inom naturreseptatet.

Naturvårdsarter

I området har 25 olika kärlväxter och sex olika mossor påträffats som alla är typiska kalkindikerande arter. Sammanlagt sex rödlistade arter av mossor, lavar och svampar har påträffats i området. 21 olika arter av mossor, lavar och kärlväxter har påträffats som alla indikerar kontinuitet och orördhet, så kallade signalarter. Natura 2000-arterna guckusko *Cypripedium calceolus* och skogsrör *Calamagrostis chalybaea* är frekvent förekommande inom naturreseptatet. Området har rikkärrens inventerats, men någon ytterligare systematisk artinventering har inte utförts. En artförteckning med hotkategorier och vetenskapliga namn finns i bilaga 5.

Rennäring

Naturreseptatet ligger inom område som nyttjas som förvinter-, vårvinter- och vinterland. Ungefär en kilometer öster om naturreseptatet finns ett stråk som nyttjas som vandringsled av

Länsstyrelsen Jämtlands län

Jijnjevaerie och Radtievaerie samebyar, och är utpekade som riksintresse för rennäringen (enligt 3 kap 5§ miljöbalken). Bredkälsflon belägen öster om Rosenbergsråkarnas naturreservat nyttjas som rast- eller uppsamlingsbete.

Friluftsliv

Området nyttjas, så vitt Länsstyrelsen känner till, inte för friluftsliv i någon betydande omfattning.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden är:

- Kalkgynnade mykorrhizasvampar, kärlväxter, mossor och insekter. Även mossor, lavar, svampar och insekter som lever av bark, död ved och/eller levande träd är artgrupper som särskilt ska beaktas.
- Intern beståndsdynamik i grandominerad naturskog med gamla träd, torrakor och lågor i olika nedbrytningsstadier.

Följande naturtyper och arter är utpekade enligt Natura 2000 och därmed prioriterade bevarandevärden för naturreservatet:

- Naturtyper: Rikkärr (7230), näringsrik granskog (9050), taiga (9010), skogsbevuxen myr (9740).
- Arter: Guckusko (1902), skogsrör (1948), trana (A127), spillkråka (A236), tretåig hackspett (A241), tjäder (A108).

Natura 2000

Naturreservatet är utpekade att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet. För ytterligare information om Natura 2000-området, se befintlig bevarandeplan för Rosenbergsåkarna SE0720267.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer (ÅGP)

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer. Åtgärdsprogrammet för rikkärr har beaktats i de skötselåtgärder som anges i skötselplanen. Om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter. På samma sätt ska prioriterade åtgärder i ännu ej fastställda åtgärdsprogram kunna utföras i naturreservatet när programmen fastställts.

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Naturreservatet har delats in i tre skötselområden (A-C) där den långsiktiga förvaltningen av områdets naturvärden skiljer sig åt. Område A utgörs av näringsrik granskog och kalkbarrskog, samt en del ungsogor. Område B består av mer eller mindre sammanhängande rikkärrområden. Skötselområde C utgörs av ett dike som går rakt igenom naturreservatet.

Skötselområde A – Näringsrik granskog (61,7 hektar)

Skötselområde A utgör den största delen av naturreservatet. Skötselområdet består till stor del av näringsrik granskog och kalkbarrskog. En mindre del av skötselområdet är ungsogor som tidigare föryngringavverkats, dessa utgör utvecklingsmark för naturreservatets granskogor och kommer på sikt att få naturskogens strukturer och värden.

Skötselområdets naturvärden är kopplade till kalkrikedom och många sällsynta, kalkgynnade arter spirar i naturreservatets skogsmarker. Skogen är äldre och har i många avseenden lämnats orörd. Plockhuggning har utförts i viss mån. Skogen med sin näringsrikedom och frodighet har med största sannolikhet betats tidigare. Skötselområdets värden är kopplade till kontinuitet och bevaras genom extensivt skogsbete för att skapa störning i markskiktet. I övrigt lämnas skötselområdet för fri utveckling.

Bevarandemål

Skötselområdets granskog ska huvudsakligen vara präglad av lång kontinuitet med träd i olika åldrar och dimensioner samt ett stort inslag av död och döende ved. Skogen ska vara olikåldrig och på sina håll luckig. Fältskiktet ska vara örtrikt. Skötselområdets hydrologi ska vara naturligt. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter (se artförteckning, bilaga 5), främst inom artgrupperna kalkgynnade kärlväxter, kalkgynnade marksvampar, vedsvampar och hackspettar. Gynnsamt tillstånd ska råda för guckusko och skogsrör. De partier som idag utgörs av ungsogor ska anta naturskogens strukturer. Arealen näringsrik granskog (9050) ska uppgå till minst 42,8 hektar.

Skötselåtgärder

- Skogsbete - för att upprätthålla viss betesprägel och skapa störning i markskiktet.
- Fri utveckling - för att naturtypen ska få utvecklas genom naturlig dynamik

Skötselområde B – Rikkärr (26,7 hektar)

Skötselområdet utgörs av flera öppna och trädklädda rikkärr, samt en mindre del som klassats som skogsbevuxen myr. Rikkärren utgörs av en mosaik av öppna kalkkärr, trädkärr och källor med inslag av fastare mark. Vegetationen är artrik och tydligt kalkgynnad (se artförteckning bilaga 5).

Bevarandemål

Skötselområdet ska ha fortsatt intakta hydrologiska förhållanden och en opåverkad hydrokemi. Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrans genom exempelvis dikning eller exploatering, och kärren ska inte växa igen med träd eller buskar. Kärrets struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter (se artförteckning, bilaga 5). Näringsstatusen ska vara opåverkad av till exempel gödsling. Markslitage på grund av exempelvis terrängkörning och tramp på stigar ska ej förekomma eller vara försumbar. Arealen rikkärr ska uppgå till minst 24,6 hektar.

Skötselåtgärder

- Hävd i form av myrslätter samt extensiv röjning i syfte att hindra rikkärren från att växa igen. Vid röjningsinsatser är det viktigt att arbetet görs skonsamt så att förekomster av små dungar och buskage sparas, då buskage är viktiga småhabitat för mollusker, insekter och fåglar. På rikkärr med lång kontinuitet i trädskiktet bör naturvårdsavverkning undvikas.

Skötselområde C – Dike/uträtad bäck (1,9 hektar)

Område C omfattar ett dike, alternativt en uträtad bäck, som går rakt igenom naturreservatet. Förändring av hydrologin till exempel i form av dikning utgör ett hot mot naturtyperna rikkärr och näringsrik granskog. Längs med dikeskanten har sly och en del grövre träd vuxit upp. Återställningen av hydrologi kan innebära pluggning av diket, igenläggning av diket eller meandring av diket. Vilken metod som bäst återställer den naturliga hydrologin får avgöras av förvaltaren. Efter utförd åtgärd ska skötselområde C uppgå i skötselområde B.

Bevarandemål

Naturreservatet ska i stor utsträckning återfå naturlig hydrologi.

Skötselåtgärder

- Den av dikning eller bäckuträtning påverkade hydrologin och vegetationen återställs.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Rosenbergsråkarna är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck. Områdets karaktär med sammanhängande myrkomplex minskar dock sannolikheten för att det sker i nämnvärd omfattning. Alltför stor störning i form av tramp utgör dessutom ett hot mot områdets naturtyper.

- Naturreservatet utgör idag inte ett besöksmål, om detta skulle ändras får det ses över om åtgärder behöver tas för att undvika att känsliga områden skadas av tramp.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden, samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- Informationstavla för naturreservatet sätts upp vid områdets entré.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 2 år	Återkommande vid behov
A	Införande av extensivt bete	2	Inom 10 år	Regelbundet
C	Igenläggning av diken.	1	Inom 5 år	En gång
B	Röjning av igenväxningsvegetation.	1	Inom 3 år	Återkommande vid behov
B	Myrslätter	2	Inom 5 år	Regelbundet
Friluftsliv	Uppsättning av informationstavla	1	Inom 2 år	En gång

Övriga uppgifter

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan och beslutas om separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

Eide, W.(red.) 2014. Arter och naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013. ArtDatabanken SLU.

Länsstyrelsen i Jämtlands län 2004. Rikkärr i Jämtlands kambrosilurområde. Del 2. Natur i Jämtlands län 2004:2

Naturvårdsverket 2003. Natura 2000 i Sverige, Handbok med allmänna råd. Handbok 2003:9.

Naturvårdsverket 2004. Åtgärdsprogram för kalktallskogar. Naturvårdsverkets Rapport 5669.

Naturvårdsverket 2005. Naturskyddsåtgärder i skogmyrmosaiker. Vägledning.

Naturvårdsverkets Rapport 5516.

Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr. Naturvårdsverket rapport 5601.

Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.

Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.

Naturvårdsverket 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 (NV-04493)

Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam 2013. Tillgängliga natur- och kulturvärden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket Rapport 6562.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.

Skogsstyrelsen 2015. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.

Strömsunds kommun 2014. Översiktsplan för Strömsunds kommun

Strömsunds kommun 2009. Fördjupad översiktsplan. Vindkraft i Strömsunds kommun – södra delen.

Källor på internet

ArtDatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.

Länsstyrelsen i Jämtlands län 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-området

Rosenbergsråkarna www.lansstyrelsen.se/jamtland/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/natura-2000/Pages/bevarandeplaner.aspx.

Naturvårdsverket. Vägledningar för svenska naturtyper och arter i EU:s naturvårdsdirektiv. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning-amnesvis/Natura-2000/.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Naturvårdsverket. Vägledning för arbetet med att bilda naturreservat.

<http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>

Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Fornsök www.raa.se/cms/fornsok/start.html.

Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland

Skogsstyrelsen. Signalarter. www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Skog-och-miljo/Biologisk-mangfald/Signalarter/

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Ej tryckta källor

Länsstyrelsen i Jämtlands län. Riksintresse för naturvård, registerblad NRO23102

Rosenbergsråkarna.

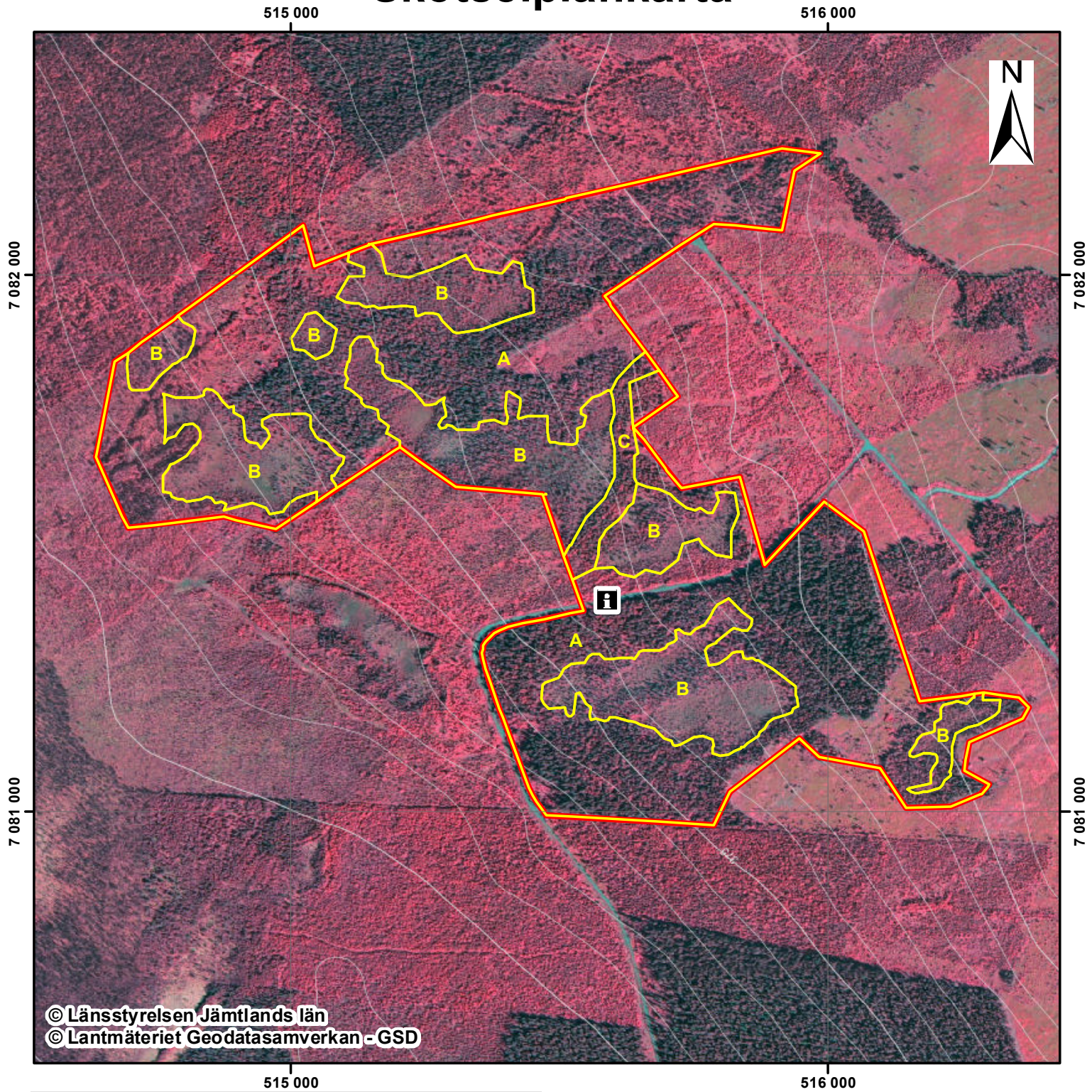
Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsens artdatabas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

Foto omslagsbild (guckusko): Kenneth Johansson

Naturreseptatet Rosenbergsråkarna Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

 Gräns för naturreseptatet och Natura 2000-området

 Informationstavla

Skötselområden

 A - Fri utveckling. Skogsbete

 B - Myrslätter av rikkärr

 C - Återställande av hydrologi

0 200 400 600 m

Skala 1:10 000

Artförteckning naturreservatet Rosenbergsråkarna

I artförteckningen finns främst rödlistade arter, signalarter och indikatorarter som är av naturvårdsintresse. Rödlistade arter är kategoriserade enligt ArtDatabanken 2015. NT = Missgynnad (Near Threatened). Signalarter enligt Skogsstyrelsen 2013. Kalkindikatorer klassade enligt Naturvårdverkets Åtgärdsprogram för kalktallskogar (rapport 5967) och på samma sätt som i Länstyrelsens rikkärrsinventering 2004.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori	Signalart	Kalkindikator
Kärlväxter				
<i>Actaea spicata</i>	Svart trolldruva		X	
<i>Aconitum lycoctonum</i>	Nordisk stormhatt		X	
<i>Calamagrostis chalybaea*</i>	Skogsrör			
<i>Carex capillaris</i>	Hårstarr			X
<i>Carex disperma</i>	Spädstarr		X	
<i>Carex lepidocarpa ssp, jemtlandica</i>	Jämtstarr			X
<i>Carex loliacea</i>	Repestarr		X	
<i>Carex vaginata</i>	Slidstarr			X
<i>Circium helenioides</i>	Brudborste			X
<i>Coeloglossum viride</i>	Grönkulla		X	X
<i>Convallaria majalis</i>	Liljekonvalj			X
<i>Corallorrhiza trifida</i>	Korallrot		X	
<i>Crepis paludosa</i>	Kärrfibbla		X	X
<i>Cypripedium calceolus*</i>	Guckusko		X	X
<i>Cystopteris montana</i>	Finbräken		X	X
<i>Dactylorhiza maculata ssp fuchsii</i>	Blodnycklar		X	X
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Brudsporre			X
<i>Daphne mezereum</i>	Tibast		X	X
<i>Elymus caninus</i>	Lundelm		X	X
<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa		X	X
<i>Lactuca alpina</i>	Torta		X	X
<i>Listera ovata</i>	Tvåblad		X	X
<i>Melica nutans</i>	Bergslok			X
<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär		X	X
<i>Petasites frigidus</i>	Fjällskräp		X	X

<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kransrams		X	X
<i>Salix myrsinities</i>	Glansvide			X
<i>Saussurea alpina</i>	Fjällskära			X
<i>Tofieldia pusilla</i>	Björnbrodd			X
<i>Viola mirabilis</i>	Underviol		X	X
Mossor				
<i>Hatocaulis vernicosus</i>	Käppkrokmossa	NT		
<i>Palustriella decipiens</i>	Nordtuffmossa		X	X
<i>Palustriella falcata</i>	Klotuffmossa		X	X
<i>Philonotis calcarea</i>	Kalkkällmossa		X	X
<i>Rhytiadelphus triquetrus</i>	Kranshakmossa			X
<i>Sphagnum warnstorffii</i>	Purpurvitmossa			X
<i>Tomentypnum nitens</i>	Gyllenmossa			X
Lavar				
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT	X	
	Mörkhövdad spiklav		X	
<i>Calicium adaequatum</i>			X	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT	X	
<i>Lobaria scrobiculata</i>	Skrovellav	NT	X	
<i>Nephroma bellum</i>	Stuplav		X	
Svampar				
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Ullticka	NT	X	
Fåglar				
<i>Dryocopus martius*</i>	Spillkråka			
<i>Grus grus*</i>	Trana			
<i>Picoides tridactylus*</i>	Tretåig hackspett	NT		
<i>Tetrao urogallus*</i>	Tjäder			

* Arter upptagna i Art- och habitatdirektivets bilaga 2 och Fågeldirektivets bilaga 1.